

גא א ב ג ד ה ו ז ח ט י
יג יד טו טז טז
יח יט כ כב כג כד כה
כז כח כט ל לז

תום הרא"ש

הזב הוב והמזורה. והוא דלא בני והמזורה כב"מ כדקתני והמזורה כב"מ כדקתני זב וזבה. מפרש בבביתא פ"ד ד' מחוסרי כפרה משהו דוב וזבה הלוקין בטומאת דוב מטמא בראיתו וזבה כימים זב טהור באונס וזבה מטמא באונס אבל מצורה ומצורעת אין הלוקין בעיקר טומאתן. ומה שמדקדק התלמוד שם יותר במשאר מקומות משום דקתני התם מטמא ד' מחוסרי כפרה. ומדקדק אמאי חשיב זב וזבה בתי ומצורה ומצורעת לא חשיב בתרי: ומשום באבן מוסמא. ומה דמטמא הכא דמצורה מטמא משכב ומטמא דאבן מוסמא מרין ומשכב ומשכב מטמא דתניא בת"כ מרין לרבות ו מצעות או על גב ז' ואפי' באבן מטמא ת"ל בכל המשכב. ואמרין נמי כתיב כל מערבין כל שהוב נישא עליו טהור חזין מן הראוי למשכב ומשכב ומה דאמר אימא דאבן מטמא נמי בעיא דחזיה ומשכב ומטמא. ובת"כ בתחלת פרשה זאת תהיה דריש התם דמצורה [נפשות] משכב ומשכב. וקשה דבפסחים בריש אלו דברים קאמרי דמצורה אינו עושה משכב ומשכב ואינו מטמא כלי חסר בהיסט ואומר ר"ת דמצורה [נפשות] משכב ומשכב. אובלין ומשקין אבל [לא] לטמא אדם וכלים. וכן פרש"י במסכת פסחים גורמה דמטמא ליה מהוב ולא מצורה כי הכי דמטמא בבית המנוגעת לעיל בפרק דם הנדה. ודוקא מטומאה חמורה אבל אובלין ומשקין מטמא. ולעיל בפרק דם הנדה פרש"י דאבן מטמא דהכא לאו מרין משכב ומשכב מטמא מוקרי ליה מטמא: מה לאלמנה שכן היא עצמה מתחלת. ומה היא גופה נילף שתחלת מקו' מאלמנה. ורש"י פי בפ"ק דרבבות תאמר במחזור גורשה וזונה איהו מתחלת דאי להנשא לכהן כבר נפלה משעת גירושין ואי לתרומה ונשמה אל מטמא מוקרי ליה מטמא. בפרק אלמנה דאיהו מתחלת בבית חייבי לאוין ומה בור אצלה מעיקרא לאפקי מחזיר גרושה ויבמה לשוק דאיהו רובא מעיקרא הוא. וקשה לפירושו דהני דלא ילפינן מבי תהיה לאיש ז' אלא דהוי ז' אצלה מעיקרו מ"מ תתחלת מקו'. ונראה מפרש דמקו' לא מצי למילף שתחלת דאין חלה אלא מאיסורי כהונה כדאמרין בת"כ ויחסין ישראל האב על אחותו וזנה משוי לה ולא חלה משוי לה. משום דאין חלה אלא מאיסורי כהונה כהונא אצ"ג דאשכחן שמתחלת בלא איסור כהונה כדאמרין בפ' אלמנה גר עמוי ומאבי ומצרי ואדומי כותי נתין חלה וממזר שאבו על הכהנת על הלוייה ועל הישראלית שפסלוה התם מקרא דריש לה אבל מקו' לא שייך למילף מתחלות אלא מאיסורי כהונה ולהכי אייתר לן חלה לומר דלא ילפינן מקו' אצ"ג דילפינן מקו' דבנה פגום היינו דוקא פסול הזרע אבל פסול האשה להניח לשון חללות שהיתה כשרה ונתחללה לא ילפינן:

מה לאלמנה לכהן גדול שכן היא עצמה מתחללת. פ"י מן התרומה לפירוש רש"י דכי תהיה לאיש ז' דמיינה ילפינן (בימות דף סח.) כיון שנבעלה לפסול לה פסלה מן הכהונה איירי באלמנה לכ"ג דלא מיירי במחזיר גרושתו ללא ז' מעיקרא הוא אללה מיהו קשה דנהי דלא מצינן למילף מהאי קרא מ"מ מתחלת מהאי קל וחומר גופיה וכן צ"י החולק (שם דף מד.) דיליף לר' יהושע דחייבי כריתות צנה פגום מהאי קל וחומר דאלמנה לכ"ג ופריך כי הכא לימא היא עצמה מתחללת מקו' ותאסר אף מתרומה ו"ל כיון דאין חלה אלא מאיסור כהונה ליכא למילף בעלמא לפסול האשה עצמה מאיסור כהונה דלכתי דלכתי אייתר התם חללה למימר דאין חלה אלא מאיסור כהונה דהיינו פסול האשה שהיתה כשרה ומתחללה ואף ע"ג דגר עמוי ומאבי פוסלין אצ"ג דלא הווי איסור כהונה התם מקרא דרשין ליה אבל מקו' ליכא למילף ומיהו קשה נילף מאלמנה לכה"ג ומעובד כוכבים ועבד אי נמי מחלל ועובד כוכבים ועבד או גר עמוי ומצרי ומצרי אדומי צמה הא דהיא עצמה מתחללת דכי פרטינן מה לאלמנה לכ"ג או לחלל שכן איסור כהונה איכא למימר עובד כוכבים ועבד ויכחו דלאו איסור כהונה ופוסלין צביאתם מה לעובד כוכבים ועבד שכן אסורין לגא בקהל או דלא תפסי צהו קדושין אלמנה לכ"ג או חלל ויכחו הא דהוה שצנה שאינס צרוז הקהל ופוסלין צביאתן אף מחזיר גרושתו יפסלה צביאתו והכי מיייתי ר' יהודה דגר פוסל צביאתו צפ' צמרא דקדושין (דף עט.) צמה הא דאיסור כהונה ומילתא אחריתי צדה דהיינו מחלל ומצרי ראשון וכן נמי תקשה אמאי מנריך צפ' אלמנה לכה"ג (בימות דף סח.) קרא דוכי תהיה לאיש ז' לגר עמוי ומאבי דפוסלין צביאתם ילף צמה הא דמחלל ועובד כוכבים ועבד כדפירשתי ויש לומר כיון דעובד כוכבים ועבד הולד ממזר ליכא למילף מו מייניהו פסול ציאה כיון דחמיירי כולי האי דוולן ממזר לדוקא רבי יהודה ילף צקדושין (שם) דגר פוסל צביאתו ממנרי ראשון אף על גב דצמו פסולה לצא בקהל אצל רבנן פלוגי עליה דלית להו הך סברא ומתוך האי שינויא מתרצא נמי קושיא אחריתי צפרק הערל (בימות דף עו.) ודקאמר עמוי שנשא בת ישראל צמו כשרה לכהונה ופריך ונימא דפסול צמה הא דאלמנה לכה"ג וחלל ומשני דאיכא למפרך מה להא דהוה שצנה שכן יש בה ז' עבירה ואמאי לא קאמר מצרי

ראשון ויכח דהכי ילף צקדושין (דף עט.) לר' יהודה אלא כיון דצמו פסולה ו' לא ילפינן מיינה פסול ציאה אלא דוקא לר' יהודה וא"ת למאן דאמר (בימות דף מה.) עובד כוכבים ועבד הצא על צת ישראל הולד כשר אסן כן ילף דהיא עצמה מתחללת כדפי' ויש לומר דלא ילפינן מאיסור כהונה ומילתא אחריתי צדה אלא לר' יהודה דוקא כדאשכחן צקדושין אצל רבנן לית להו הך סברא: הא

פאשמי"ר דומה למת ואי אמרת ז' מת לא מטמא צ' צ' חסי נמי לטהורי כי האי: דברי חכמה. הלכה: דברי צורום. שעות: צ' משולחת. ישראל שהחזיר גרושתו משינסת לאחר והוליד צ' אלמנה אינה אסורה אלא לכ"ג: צנה פגום. חלל דכתיב (ויקרא כב) לא יחלל זרעו: זו שאיסורה ש' צנל. צישראל וצכהניס אסור להחזיר גרושתו משינסת: היא עצמה. משינסת לכהן גדול מתחללת שאס מת אסורה להנשא להדיטו ואס היתה כהנת נפסלת מן התרומה צביאתו דכתיב (ויקרא כא) לא יחלל

וסמני לויצה. צצנת גופה אצ"ג מטצילין לה שמא שלשה ימים ראתה צימות וז' והיוס כלין ספורין וכן למחר וכן ציזם צצנת הבאה יש לומר ציזם צצנתה לפנינו ראתה והוא שלישי לויצה והיוס כלו ספורין שלה: צילוטא. אס צלילי שצת טובלת מיד שמא הלילה כלו ימי נדה וכן כל לילות צצוץ זה ולילי יוס צצנת הצא משום דשמא צילל צצנת לפנינו ראתה הרי צ': וצ' לויצה. לאו מילתא היא דלא פרטינן זכה תמני הויין דהא למחר צצנת טבילה ויוס צצנת הצא נמי טבילה שמא צלילי שצת כצצנת לפנינו ראתה והוא שלישי לויצה והיוס כלין ימי הספירה: אידי ואידי. צין צצנת לפנינו ציזם צין צצנת לפנינו צלילה. וקא פריך נדה צלילוטא כו' כלומר כצצנת לפנינו צלילה איכא טבילה ימירתא שטובלת מיד משום נדה. ומאהר (ט) ומשום ויצה דפסיקא ליה טבילה ספק ויצה דפסיקא ליה דתמני נינהו לעולם חשיב להו כתמני: למא לי. כל הני טבילות. אטבילות דימני לויצה קא פריך לספור צצנה קמן ולטבילה שלמי נקיים ומקמי הני לא דלפילו היא הואיל ולא צקה: אלא לאו ש"מ רצנן היא. דפלוגי עליה דרבי עקיבא א' ורבי דאמר לא צענין ספורין לפנינו כרצנן ספירה ליה: ספרסי. צדקתי קצת נקיים או כולן ואיני יודעת כמה או שמא נקיים שראיתי לאו אחר נמי או אלא דאמר ימי נדות מטצילין אכות ט"ו טבילות שמא עכשיו כלין וכדפירשתי: חד יומא מיהא אי אפשר דלא ספרה. וליכא לספוקה צרוצה יוס צצנת לפנינו וצ' להו טבילות דשביעי': אימא איני יודעת אס ספרתי אס לא ספרתי. הלכך קפילו יומא קמא טבילה דלמא כל ז' ז' שלפנינו ספרה וצדקה דהא קאמרה שמא ספרתי ויוס ז' ז' נמי טבילה שמא לא ספרה קודם לכן: מרתני' מטמאין צמשא. צגמרא פריך כל מת נמי מטמא צמשא ומשינין צצנן מסמא דשאר מתיס לא מטמא' הכא מטמו מדרצנן הואיל ומתיס מטמו צצנן מסמא מדאורייתא שרי מטמאין מושב כל שמתיהס גזור צהו רבנן לאחר מיתה דמפרש טעמא צגמרא גורה שמא יתעלפה: עד שימוק הצ'ר. דמהשמא הוי מת ודאי: עובד כוכבים שמת. אצ"ג דמתיס הרי הוא כ'ז לכל דבריו ו' ולטמא צצנן מסמא משמת טהור מלטמא צצנן מסמא דמפרש צגמרא הואיל וטומאת ויצה שעליו מתיס אינה אלא מדברי סופרים: כל הגשים מחוקיין להו כנדות ומטצילין כלים שהיו עליהן סמוך ליציאת נשמה וטעמא מפרש צגמרא [ע"א]: גב' דכתיב והיוס אצן חדא ושומע על פוס גוצא. לשון מסמא קא מפרש דהיינו אצן כצדה העשויה להניחו ואינה מטלטלת הלכך כשהיא על גבי כלים ומת נתון עליה אין זה משא הואיל ואינה ראויה להטלטל עמו: מאי טעמא. גזור רבנן צ'ז וצ'ה לעמא אף לאחר מיתה צצנן מסמא: גורה שמא יתעלפה.

היא

א) צ"ל חנינא, ב) ויבמות טו: מד: מה, ג) צ"ל: דלמא, ד) וצ"ל דלפני. רש"י, ה) צ"ל שאל לפנינו. מטמו מדרצנן. רש"י, ו) צ"ל ויבמות, ז) צ"ל ויבמות, ח) דקאמר גר עמוי צמו כשירה לכהונה ופריך כו' אלא כיון דצמו פסולה לקהל לא ילפינן מיניה פסול כהונה אלא דוקא לר"י וא"ת כו'. רש"י וכן מלא מונה. גרי מהרי"ט דקאמר עמוי שנשא עמויות וע"ש כגולא דיבמות.

תורה אור השלם

1. ודקתני אבן חדה ושמית על פס גבא וחתמה מלכא בעיקרה ובעוקף רב רבנן ודי לא תשנא צ'בו כדנאלי. דניאל ו' י"ח

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה חזי וחזי וכו' ומאהר ויבא פ"ל ויבית וכו' ומשום נמקח: (ג) תום ד"ה מה לאלמנה וכו' כיון דצמו פסולה לבא בקהל לא ילפינן מתינה:

הגהות מהר"ב

רנשבורג א) רש"י ד"ה אלא לאו ש"מ וכו' דפלוגי עליה דרש"י וכו' וכו' צ"ל:

לעני רש"י

פאשמי"ר [פשמ"ר]. התלף.

מוסף רש"י

שהיא עצמה מתחללת. שאס מת כהן גדול אסורה אפילו לכהן הדיוט, שפסלה זה צביאתו ועשה חללה, דכתיב ולא יחלל זרעו, ולא כתיב ולא יחלל ומשמע צ' חילוליס, חמד לה ואחד לזרעו (יבמות דף: וכו' צ"ל שם טו) או אס הייתה צת כהן נפסלת מן התרומה. דשוייה חללה צביאתו, דכתיב ולא יחלל זרעו צעמוי, ועמוי היינו אשמת, ומשמע דשניהם מתחללים, האשה והזרע, תאמר במחזיר גרושתו שאין מתחללת צביאה ז', דאי לישא לכהן כ'ז צ'ז מוסבלא משעת גירושין, ואי צ'ז גסא לא מוסבלא, כדלמתינן צפרק אלמנה לכ"ג (שם). דאין נפסלת צביאת חייבי לאוין אלא כ'ז אצלה מעיקרא, לאפקוי מחזיר גרושה ויבמה לשוק, דלאו ז' מעיקרא הוא (שם טו).

היא

(א) וקדושין ע"ג. יבמות י"א: מד; ג נעוים פי"ד מ"ב; א י"א האמה ד; נעוים פי"ד מ"א ערסין פ': כיתובים ע; ג' ז"ל ר"ג, (ג) מ"ר ס. זכמות ע. מנחות ק"ה, זכ"מ: (ו) ויקרא ד',

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה למחרת וכו' בספק מלווה איירי וקאמר למחרת טעילתו שהוא יוס הבאת קרבנותיו מביא את אשמו כו' וכן בר"מא: (ב) ב"א אינו יודע אם נטרה מציעתו או לא :

מוקף רש"י

היא תועבה. כלומר בעושה ענייה (פדושין ע"ג). ואין בניה תועבין. דאין בנות הימנו פסולה לכהונה ויבמות י"א. הכל הולך אחר הטאת. אם הביא חטאת בטה בעשירות, מביא נמי עולת צדקה, ואם הביא חטאת העוף בעניות, אפי"פ שהעשיר מביא נמי עולה בעיות (ש"בין י"ג). אחר צפורים. שמי צפורין חיות שהוא מביא לצורך הולאה קודם גגלתה, אם כשהיא שהו עליו חיי עני, מביא בעניות קרבנותיו, ואם בלאתה בעשה היה עשיר מביא כל קרבנותיו בעשירות (י"ח). למחרת. בספק מלווה מוחלט אינו מוחלט קאי. למחרת ביחס השמימי (בחיים ע"ג). בתוספתא דמיתות קמינ לה, מי שהיה ספק מיר טמא וספק טהור, ספק מלווה מוחלט טמא ספק טהור, אוכל בקדשים אחר ס' יוס ט', ר"ג אומר למחר של יוס ששים מביא אשמו כו' (מנחות ק"ה).

היא סועבה. במחזיר גרושתו כתיב (דברים כד) כי תועבה היא:

השני מה סהא עליו. היאך יטהר לקדשים שאילו היה מלווה חזירו חי אפי"פ שנתערבו קרבנותיהם זה יקרב לשם מי שהוא זה יקרב לשם מי שהוא או אם מת האחד והיו שני הקרבנות צפנינו היו

הקרבנות מתים וזה מקריב קרבן אחר אבל עכשיו אינו יכול להקריב את זה שמה של מת הוא והיו חטאת שמתו צעליה וקרבן אחר נמי אינו יכול להביא שמה אותו שקרב היה שלו ונפטר ונמצא מביא מולין לעזרה ואינו יכול להמנות בנדבה שאין חטאת בזה נדבה ואפי" לרבי שמעון דאמר לקמן אשם קרב מספק על תנאי אם הוא חייב אשם הרי זה לאשם ואם לאו הרי זה שלמי נדבה הני מיילי אשם שמתן דמו דומה לשלמים אבל חטאת שאין מתן דומה דומה לשלמים אינו יכול להמנות ולומר אם קרבה חטאתי הרי חטאת זו שלמי נדבה דמתן דומה היכי ליעבד ליעבד ארבעה מתנות ולמעלה מחוט הסיקרה שמה שלמי נדבה יניחה ואם שמי מתנות ולמטה מחוט הסיקרה שמה חטאת הוא: והיו ליה עני. וראוי להביא חטאת וטחאת העוף בזה בספק ואין שם משום מביא מולין בעזרה: **והא איכא אשם**. ששזה בעשיר ובעני והיאך הוא מביא אשם מספק דלמא מיימתי מולין בעזרה: **אמר שמואל**. הך תקנתא

דרבי יהושע כשהביא את אשמו קודם מיתת חזירו אבל אם לא קרב אין לו תקנה: **אי כרבי יהודה**. דאמר אין אשם בזה על תנאי ומשום הכי ליכא תקנתא בזה: **אשם קבע**. ואם קרב את אשמו לית ליה תקנתא בחטאת להאם שהביא בעשירות קבע את שאר קרבנותיו בעשירות ואין יכול להביא את חטאתו עני: **מלווה שהביא**. אחד מקרבנותיו: **והעשיר**. עד שלא הספיק להביא את כולו או עשיר והעני: **הכל הולך אחר חטאת**. אם הביא חטאת גדלות מקריב נמי עולתו גדלות ואם בעשירות מקריב את האחרים **אחר אפורים**. שמי צפרים חיות טהורות שהיה כהן בעשירות: **אחר לפורים**. שמי צפרים חיות טהורות ולאו קרבן הן מטוהר בהם את המלווה שבעה ימים קודם גגלתו ולאו קרבן הן ושותו בעשיר ובעני ואם בלאתה שעה היה עשיר מביא כל קרבנותיו בעשירות. וטעמא דכולהו מפרש בכרימות [ט]. אשר לא תשיג ידו צטהרמו" רבי שמעון סבר טהרתו דבר המכפרו ורבי יהודה סבר דבר המכשירו והיינו אשם שמתנו נותן על הבהונות ורבי אליעזר סבר דבר הגורם לו טהרה ומאי ניניהו צפורין: **ואי כרבי שמעון**. דאמר אשם לא קבע והלכך אפילו הקריב את אשמו כשהוא עשיר יכול להביא חטאת עני למה ליה לשמואל לאוקמי כשקרב אשמו כשהוא עשיר יכול להביא חטאת עני אפילו לא קרב נמי איכא תקנתא בזה: **אשם לאתויי** אשם מציתו ולומר אם קרבן שקרב של חזירי הרי זה שלי ואם שלי היה הרי זה לשלמים: **למחרת**. בספק מלווה קאי וקאמר למחר של טעילתו שהוא יוס הבאת קרבנותיו מביא את אשמו כו': שחיטתו

(דף קה) ופי' רש"י שם למחרת ציוס ס"א והכל אחד הוא שיוס ס"א במקום שמיני לזרעתו אלא שהוצרך להתאחר ס' יוס משום דשמה נזיר טמא הוא ואז תגלחת שניה שלו והכי מתיניא בתוספתא דנזיר ספק נזיר טמא ספק נזיר טהור אבל ודאי נזיר היה ספק מלווה היה ספק מלווה טהור אבל ודאי מלווה היה פירוש הוא יודע שהיה נזיר אבל אינו יודע אם נטמא למת או לאו וכן יודע הוא שמלווה היה אבל אינו יודע אם (ו) נטמא בזרעתו אי לאו אוכל בקדשים לאחר ס"א יוס ושותה יין ומטמא למתים לאחר מאה וכו' יוס כיצד אומרים לו נזיר טמא אתה וכריך אתה לעשות כל דין נזיר טמא ואחר תחילי נזירות טהרה הזה ושנה וגלח והביא קרבן מנה ז' והוא ושנה ומבקש לגלח אומר לו טהור אתה ואין טהור מגלח פחות מל' יוס פירוש שמה נזיר טהור אתה לא ומנה כ"ג פירוש כדי להשלים ל' מנה ל' ובקש לגלח אומרים לו נזיר טהור אתה ואי אתה מגלח אלא על הדמים פירוש עד שזרק הדם עליו מאחד מקרבנותיו שהוא מביא ג' בהמות חטאת עולה ושלמים ואין מעבד אותו ומגלח אלא אחד מהן כיצד הוא עושה מביא עולת בהמה ומתנה אם טהור הוא זו חובה ואם לאו נדבה וכשזרוק דמה יכול לגלח פירוש לכך יתנה מן העולה ולא מן החטאת שאין חטאת בהמה בזה על הספק וכן לא על השלמים ששלמי נזיר טעונים תנופה וחו ספק מלווה וחינו יכול להניף ועוד שהן טעונים להם זרוע בשלה ואין שלמים כאלו באין נדבה הילכך אין יכול להתנות שהיהה מוכשר לגלח אלא צוריקת דמי העולה כיצד יעשה להחמיר עליו מביא פיילי חרס חדשה ונותן לתוכה רביעית מים חיים ומביא צפור דרוך פירוש כדרך כל המלווהים בתגלחת הראשונה וטחאת העוף כדין טמא פירוש דשמה נזיר טמא הוא ותגלחת זו של טומאה היא ואין מתחיל נזירות טהרה עד שיביא חטאת טומאה שחטאתו מעבכתו אבל אשמו אינו מעבכו וישנה אותו

תינוקת פרק עשירי נדה

ע.

נה א מיי פטוי מהל' אסורי צלה הל"ז:
גב ב מיי פיה מהל' ממותר כפיה הל"ז:
ג א מיי שם הל"ט וע"י צכ"מ:

תוס' הרא"ש

א"ל היא תועבה ואין בניה תועבין. תימה למה לי קרא כיון דק"ו דאלמנה פריכא הוא ופריכא גמורה היא דבפ' החולץ חזר בו רב יוסף מרביבו מתוך פריכא זו גבי הכל מודים במחזיר גרושתו הדולד ור' יהושע גופיה חשיב ליה פריכא דמכשר בני צרות דביה לב"ש קאמר התם מעידינן בכס. דאיצטרך למימר היא תועבה ואין בניה תועבין דלא תימא בניה תועבין משום דכתיב ביה טומאה בעיות כדאמרין בפ"ק דיבמות ואפי' רבנן דרי יוסי בן כפר דדרשינן לרבות טוטה הנסחרה הא אמרין אין מקרא יוצא מידי פשוטו ואפי' למ"ד כיון דאיצטרך איצטרך מ"מ שפיר איצטרך היא תועבה דלא תימא דאמחזיר גרושתו נמי קאי: חשני מה תהא עליו. שאילו היה חי מצורע וכו' זה יקרב לשם מי שהוא וזה יקרב לשם מי שהוא: ואפי' לא קרב אשמו כדבטי רב ששת לאוקומי וכול לעשות חטאת אחד ואחד מתוך בהונות לשניהם ואי משום טמיכה יקריבוהו בלא טמיכה משום תקוני גבדא: דתנן מצורע שהביא קרבן עני והעשיר כו'. ומשנה היא בפרק תרעא דמטבת נגעים אכל מילתא דר' אליעזר ב"י לא מיתניא התם וברייתא היא מילתיה דר' אליעזר ב"י ובספ' גרבינן פרק השג ד' בהר דמייתי מתניתין דפליגי בה ר' שמעון ור' יהודה קאמו ותניא ר' אליעזר ב"י אומר הכל הולך אחר הצפורים ופי' התם דשלשתם מקרא אחד דרשו ואפי' שלא היה צריך כן אלא מילתיה דר' יהודה ור' שמעון נוחא ליה להביא כולה פלוגתא דרין מילתא: ואם לאו אשם זה היא שלמי נדבה. ותימה והכי מצי מתנה בשלמים והלא צריך לקבל דמו של זה האשם כדאמרין בירש איהו מקומן דשני כהנים מקבלין את דמו אחד ביד ואחד בכלי ואם שלמי קא עבר מוארתי כדאמרין בפ"ב דובחים שצריך לקבל כל דמו של הובח. וי"ל דתקוני גבדא שאני כדאייתא בפ' התערבות:

צניס אי לאו היא א"ג הא דמייתי הכא קרא דהיא תועבה היינו משום דלא ניילך מאלמנה לכהן גדול ומעבד ונכרי דתתחיל כו' יהודה דבפ' בתרא דקדושין (דף פח). **ובאת אחד מהן**. תימה לנמאי דס"ד דלא קרב אשמו וכדבעי רב ששת לאוקומי בלא מת נמי היינו יכולין לשאלו היאך יקרב השני הלא אינם יודעין מי נפטר כבר מקרבן ולמי יעשו מתן בהונות מדם האשם שלא קרב וי"ל יכולין לעשות לשניהם ואי משום סמיכה יקריבו בלא סמיכה משום תקוני גבדא: **ובבי"א הטאת העוף הבא ע"ז הספק**. וקשה דבגיטין פרק כל הגט (דף כח): גבי השולח חטאתו ממדינת הים ואוקומיה רב פפא בחטאת העוף היכי קאמר בחר הכי וכריכי כו' אבל חטאת העוף מספקא לא ליימי מולין לעזרה והא אמרין בשמעמין דבא על הספק וי"ל דהכא כשהמלווה לפנינו משום תקוני גבדא מקריבין אותו אספקא הואיל ואינו יכול לתקן בענין אחר אבל התם שהבעלים במדינת הים אם היה מת אין לו דין חטאת להיות קרב ואז לא יקריבוהו מספק: **דרתנן מצורע שהביא קרבן עני וכו'**. דמנן גספי' ועפ"ג דדברי ר' אליעזר אינן שנויין במשנה לא חש להאריך ולומר תניא על דבריו הואיל ולא היה צריך לדבריו כ"כ אלא לדברי ר"ש ור"י אבל צערבין פרק השג יד (דף י"ז): קאמר תניא ר' אליעזר בן יעקב אומר כו' ושלשתן מקרא אחד דרשו:

למחרת מביא אשמו ויזונו עמו. פירש"י בספק מלווה איירי (ב) למחרת טעילתו שהוא יוס הבאת קרבנותיו והך בר"מא מיימתי לה בזבחים פ' התערובת (דף ע"ג). ואם פי' רש"י למחרת ציוס שמיני לזרעתו וה"ג מיימתי לה בזבחות פרק בתרא

נזיר טמא הוא ואז תגלחת שניה שלו והכי מתיניא בתוספתא דנזיר ספק נזיר טמא ספק נזיר טהור אבל ודאי נזיר היה ספק מלווה היה ספק מלווה טהור אבל ודאי מלווה היה פירוש הוא יודע שהיה נזיר אבל אינו יודע אם נטמא למת או לאו וכן יודע הוא שמלווה היה אבל אינו יודע אם (ו) נטמא בזרעתו אי לאו אוכל בקדשים לאחר ס"א יוס ושותה יין ומטמא למתים לאחר מאה וכו' יוס כיצד אומרים לו נזיר טמא אתה וכריך אתה לעשות כל דין נזיר טמא ואחר תחילי נזירות טהרה הזה ושנה וגלח והביא קרבן מנה ז' והוא ושנה ומבקש לגלח אומר לו טהור אתה ואין טהור מגלח פחות מל' יוס פירוש שמה נזיר טהור אתה לא ומנה כ"ג פירוש כדי להשלים ל' מנה ל' ובקש לגלח אומרים לו נזיר טהור אתה ואי אתה מגלח אלא על הדמים פירוש עד שזרק הדם עליו מאחד מקרבנותיו שהוא מביא ג' בהמות חטאת עולה ושלמים ואין מעבד אותו ומגלח אלא אחד מהן כיצד הוא עושה מביא עולת בהמה ומתנה אם טהור הוא זו חובה ואם לאו נדבה וכשזרוק דמה יכול לגלח פירוש לכך יתנה מן העולה ולא מן החטאת שאין חטאת בהמה בזה על הספק וכן לא על השלמים ששלמי נזיר טעונים תנופה וחו ספק מלווה וחינו יכול להניף ועוד שהן טעונים להם זרוע בשלה ואין שלמים כאלו באין נדבה הילכך אין יכול להתנות שהיהה מוכשר לגלח אלא צוריקת דמי העולה כיצד יעשה להחמיר עליו מביא פיילי חרס חדשה ונותן לתוכה רביעית מים חיים ומביא צפור דרוך פירוש כדרך כל המלווהים בתגלחת הראשונה וטחאת העוף כדין טמא פירוש דשמה נזיר טמא הוא ותגלחת זו של טומאה היא ואין מתחיל נזירות טהרה עד שיביא חטאת טומאה שחטאתו מעבכתו אבל אשמו אינו מעבכו וישנה אותו

^[דרוש מקור]

צניס אי לאו היא א"ג הא דמייתי הכא קרא דהיא תועבה היינו משום דלא ניילך מאלמנה לכהן גדול ומעבד ונכרי דתתחיל כו' יהודה דבפ' בתרא דקדושין (דף פח). **ובאת אחד מהן**. תימה לנמאי דס"ד דלא קרב אשמו וכדבעי רב ששת לאוקומי בלא מת נמי היינו יכולין לשאלו היאך יקרב השני הלא אינם יודעין מי נפטר כבר מקרבן ולמי יעשו מתן בהונות מדם האשם שלא קרב וי"ל יכולין לעשות לשניהם ואי משום סמיכה יקריבו בלא סמיכה משום תקוני גבדא: **ובבי"א הטאת העוף הבא ע"ז הספק**. וקשה דבגיטין פרק כל הגט (דף כח): גבי השולח חטאתו ממדינת הים ואוקומיה רב פפא בחטאת העוף היכי קאמר בחר הכי וכריכי כו' אבל חטאת העוף מספקא לא ליימי מולין לעזרה והא אמרין בשמעמין דבא על הספק וי"ל דהכא כשהמלווה לפנינו משום תקוני גבדא מקריבין אותו אספקא הואיל ואינו יכול לתקן בענין אחר אבל התם שהבעלים במדינת הים אם היה מת אין לו דין חטאת להיות קרב ואז לא יקריבוהו מספק: **דרתנן מצורע שהביא קרבן עני וכו'**. דמנן גספי' ועפ"ג דדברי ר' אליעזר אינן שנויין במשנה לא חש להאריך ולומר תניא על דבריו הואיל ולא היה צריך לדבריו כ"כ אלא לדברי ר"ש ור"י אבל צערבין פרק השג יד (דף י"ז): קאמר תניא ר' אליעזר בן יעקב אומר כו' ושלשתן מקרא אחד דרשו:

למחרת מביא אשמו ויזונו עמו. פירש"י בספק מלווה איירי (ב) למחרת טעילתו שהוא יוס הבאת קרבנותיו והך בר"מא מיימתי לה בזבחים פ' התערובת (דף ע"ג). ואם פי' רש"י למחרת ציוס שמיני לזרעתו וה"ג מיימתי לה בזבחות פרק בתרא

נזיר טמא הוא ואז תגלחת שניה שלו והכי מתיניא בתוספתא דנזיר ספק נזיר טמא ספק נזיר טהור אבל ודאי נזיר היה ספק מלווה היה ספק מלווה טהור אבל ודאי מלווה היה פירוש הוא יודע שהיה נזיר אבל אינו יודע אם נטמא למת או לאו וכן יודע הוא שמלווה היה אבל אינו יודע אם (ו) נטמא בזרעתו אי לאו אוכל בקדשים לאחר ס"א יוס ושותה יין ומטמא למתים לאחר מאה וכו' יוס כיצד אומרים לו נזיר טמא אתה וכריך אתה לעשות כל דין נזיר טמא ואחר תחילי נזירות טהרה הזה ושנה וגלח והביא קרבן מנה ז' והוא ושנה ומבקש לגלח אומר לו טהור אתה ואין טהור מגלח פחות מל' יוס פירוש שמה נזיר טהור אתה לא ומנה כ"ג פירוש כדי להשלים ל' מנה ל' ובקש לגלח אומרים לו נזיר טהור אתה ואי אתה מגלח אלא על הדמים פירוש עד שזרק הדם עליו מאחד מקרבנותיו שהוא מביא ג' בהמות חטאת עולה ושלמים ואין מעבד אותו ומגלח אלא אחד מהן כיצד הוא עושה מביא עולת בהמה ומתנה אם טהור הוא זו חובה ואם לאו נדבה וכשזרוק דמה יכול לגלח פירוש לכך יתנה מן העולה ולא מן החטאת שאין חטאת בהמה בזה על הספק וכן לא על השלמים ששלמי נזיר טעונים תנופה וחו ספק מלווה וחינו יכול להניף ועוד שהן טעונים להם זרוע בשלה ואין שלמים כאלו באין נדבה הילכך אין יכול להתנות שהיהה מוכשר לגלח אלא צוריקת דמי העולה כיצד יעשה להחמיר עליו מביא פיילי חרס חדשה ונותן לתוכה רביעית מים חיים ומביא צפור דרוך פירוש כדרך כל המלווהים בתגלחת הראשונה וטחאת העוף כדין טמא פירוש דשמה נזיר טמא הוא ותגלחת זו של טומאה היא ואין מתחיל נזירות טהרה עד שיביא חטאת טומאה שחטאתו מעבכתו אבל אשמו אינו מעבכו וישנה אותו

^[דרוש מקור]

הגהות הב"ח

ע:

(א) נבם' שגלה דברי אגדה כמות אחד אמר כי לא ישא פנים וכו' ולא גמר מר דין כמות אחד אמר כי לא אחפרין וכו' משונה כמות אחד אמר כי בחר ככ"ו: (ב) תוס' ד"ה כאן נעשה וכו' יפה נעקף לאדם יין:

תוס' הרא"ש

סמיכה ונסכים. פרש"י סמיכה משום שלמים דבאדם ליכא סמיכה כדאמרינן בפ' שתי מדות. וליחא דארברה מוכח התיב טעונין סמיכה דהנין התיב לו קרבנות היחיד טעונין סמיכה חזין בכבוד מעשר ופסח ודלו אשם לא קא חשיב ועוד בפרק כל הפסולין איכא למי"ד סמיכות אשם מצורע דאדורייתא משום דבעינן תתף לסמיכה שחיטה מדאורייתא ומצורע אינו יכול לגלח לזרעה לויחא ומי"ד סמיכות אשם מצורע דאדורייתא ותתף לסמיכה שחיטה לאו דאורייתא אלמא דכ"ע מיהא ביעי סמיכה ובהדיא גזן הכי במסכת נגעים בא לו אצל אשם וספק שתי ידיו עליו. אלא י"ל דהנא סמיכה משום דסמיכה זו חלוקה משאר סמיכות שהיו באקפויי ידא. למי"ד סמיכה אשם מצורע לאו דאורייתא דלא תהי עבודה בקישור והי"ק ואותו אשם טעון סמיכת אשם הדיוני באקפויי ידא. ונסכים דתקני לאו משום דספיקא דשלמים דהתן גזן בפ' ב' מדות דכל חטאת ושמיא אין טעון נסכים. אלא שחטאתו ואשמו של מצורע טעונין נסכים. אלא מפני שאשם זה חלוק משאר אשמות דילמא שטעון תנופת חזה ושוק שלמים מוכרי כן כל הדברים שהוא חלוק מדין שאר אשמות אפי"ה שבנסכים אינו חלוק משאר אשם מצורע. ומיהו למי"ד מיתבת אשם (מוצות) דאורייתא דהשתא הויא סמיכה בגמרה כדי נסכה אלא אנב ריהטא דכולי תלמודא פריך מה לישלמם שני טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק נקטיה נמי הכא ולמי"ד סמיכת אשם (מצורע) לאו דאורייתא אשם דתקניו ביה רבנן סמיכה באקפויי ידא ויתר מבשאר קדשים כגון מעשר בכור ופסח יש ליתן טעם משום דשאר אשמות סמיכות דאורייתא. והא דאין למנצח כאן מלמדיבאי קרבן זה משום דאם שלמים הוא טעון סמיכה בגמרה והך מיתבי בבאקפויי ידא למי"ד לאו דאורייתא. והא דאין וצא בה ידי סמיכה גם היא שלמים.

וכה"ג אשכחן בפרק האהש גבי חטשה שנתעברו עזרות פסחיהם ומנצא יבלת באחד מהם שפטורינן מלעשות פסח שני ולא מתנה בשלמים משום דשלמים טעונין סמיכה ופסח אין טעון סמיכה. יש ליתן טעם משום דתקניו גברא כדפ"ל: **ונאבל** ליום לילה. ותימה ולהתימה בתורה דאם אינו אשם מצורע שהיא תורת גובה. והכי שריא טפי דלא ממשע כל כך באכילת קדשים דנאכלין ליום לילה. י"ל ויתרה לא מצו מהני משום לחם דלא משכח ליה תקנה לבוא על תנאו ונדמרימ' בפ' התורה: כתוב אחד אומר ישא ה' פניו אליך. כ"ש היה מתיאא על קושיאו וז דלא כתיב ישא פניך אלא ישא פניו דמשמע דיפנה אליך וישם כף שלום.

א"ר כדדריש בספירי ישא פניו אליך ויסיר כעסו ממך כלומר פנים של זעם יסיר ממך. ויותר היה ראוי להקשות מרישא ה' את פני איוב או מתנה לזרבי הוז שנאוי פניך דובט. ובספרי מייית ליה לקרא דלוט ובפי מי שמתו אמרינן שאמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה כתוב בתורה לא ישא פנים ולא יקח שוחד ואתה פנים לישראל שנאמר ישא ה' פניו א"ל ולא אשא פנים לישראל שאני אמרתי ואכלת ושבעת וברכת הם החמירו על עצמן עד כתיב עד כביצה. והך נשיאות כפים דהתם הוי קודם גמר דין וא"ה אמרו מלאכי השרת שלא היה לו לישא פנים לישראל אפי' קודם גמר דין כמו שאינו נושא [פנים] לאומות: **כאן** קודם תשובה כו'.

תינוקת פרק עשירי גדה

עד תגלחת שניה שיעשה כשיטור זודאי מן הזרעת או שמא לא יציא אשמו כלל כיון שאינו אלא ספק טומא ואי"ל לו להציא להכשירו שום דבר ומה שמצייל חטאתו כיום תגלחתו היינו כר"ע דלומר במסכת נזיר שאם גלח בשמיני מצייל קרצנותיו כו כיום והכא זהו כמו גילוח בשמיני ששהא אותו מפני נזירות טהרה ומתנה על חטאתו אם טומא אני חטאתי וזו חובתי לנזירות טומאה ועולה נדבה פירוש עולת בהמה שהיא ספק משום נזירות טומאה ואם טהור אני עולה זו חובתי וחטאת מספק ומגלח ראשו וחקנו וגבות עיניו כדרך שהמזרעים מגלחים ואחר גילוח זה כמות בתוספתא (פ"ו) מצייל

עולת בהמה כו' ונראה שחסר כאן וסופר שלשים יום פירוש לימי נזירות טהרה וספק נזירות טהרה הוא מונה ואינו יכול לגלח לזרעתו תגלחת שניה הולאה להיות לנפוך ח' ימים של ראשונה עד שחורף עליו מן הדמים ושמא נזיר טהור הוא וטוב לו להצייל עולה מספק מחטאת ושלמים כדפירשתי לעיל לפיכך ישאה החטאת והשלמים עד סוף נזירות טהרה שיהא אחר טהרת זרעתו זודאי ומתנה על העולה שהוא מצייל עכשיו ואומר לא עמא אני פירוש אם טמא הייתי בתגלחת ראשונה העולה ראשונה היא נדבה וחטאת העוף חובה וזו תהא חובה ואם טהור אני עולה ראשונה היא חובה וזו נדבה כי תגלחת זו של עכשיו אינה כלום שאינה זריכה לא לנזירות ולא לזרעת כי אם הראשונה היתה של נזירות

טהרה אי"כ לא היה מזרע שמי זרעתו אינן עולין לימי נזירות כדאמרינן בפרק מי שאמר היני נזיר מגלח (נזיר פ"ג) וכן בפ' ז' נזירים (ט"ז דף ע"ב) וחטאת העוף שהצאתי אז ספק ומגלח ראשו וחקנו וגבות עיניו כדרך שהמזרעים מגלחים וזו היא תגלחת שניה על ספירות מתגלחת ראשונה אלא שאינו יכול לעשות עד עכשיו מפני ספק נזירות שעליו שגילוח ספק מזרע אינו דומה איסור גילוח נזיר כדפירשנו רבי שמעון אומר למחר מצייל אשמו כו'

כדין מזרע בשמיני שלו והוא יום ס"א ומתנה עליו כו' ואוכל בקדשים מיד היינו אוכל בקדשים אחר ששים יום דקמתי לעיל ומוכח שהדיא שיום הס"א בשמיני שלו ומוכח נמי דלמחרת זהו למחרת של ס"א והוא צמקום יום שמיני לתגלחתו כדפירשית: **וּסְמִיכָה** ונסכין. פי' צקוונטרס דבאשם ליכא סמיכה כדאמרינן צמנות פרק שמי מדות (דף ק"ז.) ולא עיין זה דתנן (י' כל קרבנות היחיד טעונין סמיכה חוץ מצבור ומעשר ופסח ו) ואילו אשם לא מפיק ובפרק כל הפסולין (ובחסים דף נ"ג.) פליגי אי סמיכת אשם מזרע דאורייתא או לא ומיהו לכ"ע סמיכה בעי וצפ"ב דנגעים (מ"ח) תנן צא לו [אללן] אשם סומך ז' ידיו עליו והא דקאמר הכא ואותו אשם טעון סמיכה היינו צאקופי ידא למי"ד סמיכת אשם מזרע לאו דאורייתא ומשום דסמיכתו חלוקה משאר אשמות קאמר הכי וכן נסכים נמי לא קמי משום ספקא דשלמים דהא תנן (מנחות דף ט"ז.) דכל חטות ואשם אין טעונין נסכים אלא שחטאתו ואשמו של מזרע טעונין נסכים אלא משום דחלוקה משאר אשמות קא חשיב לכל הנהו מילי דחלוק מייניהו: **בַּתּוֹב** אחד אומר ישא ה' פניו אִלֶּיךָ. אולפי הפשט לא משמע שהקב"ה נושא את פניהם דלא כתיב ישא ה' פניך ומשמע שיפנה אליך (ו) להשלים לך שלום ובספרי נמי דריש שיסיר הקב"ה פנים של זעם מיהו הש"ס חשיב ליה כאליו כתיב פניך וטפי ה"ל להש"ס לאקשווי מהנה נשאתי פניך גס לדבר הוה דלוט (בראשית יט) ומן וישא ה' פני איוב (איוב מצ"ב):

כֹּאן קודם גזר דין וכו'. תימה דבפרק מי שמתו (ברכות דף כ:) קאמר אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים מפני מה אתה נושא פנים לישראל אמר להם לא אשא פנים לישראל אני אמרתי ואכלת ושבעת והם מדקדקים עד כצ"ה משמע שמחלק בין עובדי כוכבים לישראל ואמאי לא משני כי הכא או הכא כהתם ויש לומר דלעולם שניויא דהכא עיקר וקרא (ט) דלמר לא ישא פנים מיירי בין בישראל בין בעובדי כוכבים אפילו קודם גזר דין שזהו קו המשפט ולישראל לאחר גזר דין אבל הוא נכנס להם לישראל לפנים משורת הדין ונושא להם פנים קודם גזר דין כדמשמע הכא מקרא דישא ה' פניו ומלאכי השרת אמרו לפני הקדוש ברוך הוא למה נכנסת לישראל לפנים משורת הדין יותר מלעובדי כוכבים לישא להם פנים קודם גזר דין והשיב לא אשא להם פנים וכו': (ו) **כֹּאן** בעושה תשובה וכו'. בספרי משני אהך קושיא כאן קודם גזר דין כו' ומיהו דבר"ה פ"ק (דף ק"ב:) אמר גדולה תשובה שמקרעת גזר דינו של אדם שנאמר ושב ורפא לו מייחדי השב צניתיים מוחלין לו לא שב צניתיים פירוש קודם גזר דין אפילו הביא כל אילי נביאות אין מוחלין לו ומשני לא קשיא אה צניד הא צבור אלמא צניד אין תשובה מקרעת גזר דין של אדם ובשמעתין משמע דמועלת תשובה אפי' ביחיד דומיא דבני עלי ואפי' לאחר גזר דין דאילו קודם גזר דין פשיטא דהקב"ה מקבל תשובה ועוד דלהמייתא משמע לאחר גזר דין וי"ל דסוגיא דשמעתין כרבי יתחק דלמר (י) יפה נעקף (ט) בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין: **וְאִינּוּ** נציב מלֶחֱ **מַטְמָא**. משמע אבל אי לא הוה נציב מלח מטמא אפילו לרבי שמעון נמי איכא למימר דמטמא אפילו צאהל וכן נמי ליון מערמא דרבי צנאה בפרק חוקת הבצים (צ"ב דף ק"ג נח.) אחי נמי כר"ש דלחר מתן תורה דאיקרו ישראל אדם איכא לפלוגי אבל קודם מתן תורה אין חילוק והרצ רבי משה מפונטו"ח פירש דבניזיר פרק כהן גדול (דף נ"ד.) מרבי מלוא צקצר קצרי מתים שלפני הדבור אלמא קודם מתן תורה גטמא אפי"ג דלא איקרו אדם ואי אפשר לומר כך דהך סוגיא דכהן גדול לא אחיא אלא כרבי שמעון דמשמע להו מתיק ועוד אזו צקצר גבי גנע כתיב ואלה מורה שמתאין קצרי עובדי כוכבים צנגע ולא אימעוט לרבי שמעון אלא מאהלל והכי מסתק בפרק הבא על צימנו (בימות דף ק"ג.) ונראה לפרש דלפני הדבור היינו קודם שנאמר פרשת אהל ליינו קודם שהוקם המשכן כדאימא בגיטין פ' הגיזין (דף ט.) שמונה פרשיות נאמרו כיום הקמת המשכן וחשיב פרשת פרה ופרשת תמאין דס"ד כי ימות צאהל מכאן ולהבא כתיב ולהכי אינטריך או צקצר וקאי ריבויא אכי ימות ולא אאדם וכי האי גוונא איכא צפ' צתרא דהוריות (דף י.) כי יהיה פרט שלפני הדבור דגבי זיבה (ט):

מתים יַעֲתִיר **צְבָא** צריבים הוא. ואם תאמר אמאי לא צעי הך צעיה על בן השונמית דליירי ציה וי"ל שמא משום דכתיב קרא לעתיד לצא (יחזקאל לו) וחקמתי עליכם מים טהורים ומספקא ליה אי הך וזיקה הויא שלישי ושביעי לא אזל בן השונמית פשיטא ליה דלא צעי הזאה:

שחיטתו בצפון ומעון מתנת בהונות וסמיכה וגסכים ותנופה וחזה ושוק ונאכל לזכרי בהונה ליום וליילה ולא הודו לו חכמים לר' שמעון מפני ^השמביא קדשים לבית הפסול שמואל סבר לה כרבי שמעון בחדא ופליגי עליה בחדא: שלשה דברי אגדה כתוב אחד אומר (ה) ^וכי לא אחפוץ במות המת וכתוב אחד אומר ^בכי חפץ ה' להמיתם כאן בעושיין תשובה כאן בשאין עושיין תשובה כתוב אחד אומר ^גכי ^אכי לא ישא פנים ולא יקח שוחד וכתוב אחד אומר ^דישא ה' פניו אליך כאן קודם גזר דין כאן לאחר גזר דין כתוב אחד אומר ^הכי בחר ה' בציון וכתוב אחד אומר ^וכי על אפי ועל חמתי ה' היתה העיר הזאת למן היום אשר בנו אותה עד היום הוזה כאן קודם שנשא שלמה את בת פרעה **כאן** לאחר שנשא שלמה את בת פרעה:

שלשה דברי בורות אשתו של לוט מהו שתטמא אמר להם **מת מטמא** ואין נציב מלח מטמא בן שונמית מהו שיטמא אמר להן **מת מטמא ואין** חי מטמא מתים לעתיד לבא צריכין הואה שלישי ושביעי או אין צריכין אמר להן לכשיחיו נחכם להן איכא דאמרי לכשיבא משה רבינו עמהם: שלשה דברי דרך ארץ מה יעשה אדם ויחכם אמר להן ירבה בישיבה וימעט בסחורה אמרו הרבה עשו בן ולא הועיל להם אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו שנאמר ^זכי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה תני ר' חייא משל למלך בשר ודם שעשה מעודה לעבדיו ומשגר לאוהביו ממה שלפניו מאי קמ"ל דהא בלא הא לא סגיא מה יעשה אדם ויתעשר אמר להן (א) ירבה בסחורה וישא ויתן באמונה אמרו לו הרבה עשו בן ולא הועילו אלא יבקש רחמים ממי שהעושר שלו שנאמר ^חלי הכסף ולי הזהב מאי קמ"ל דהא בלא הא לא סגי מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים אמר להם ישא אשה ההוגנת לו ויקדש

כדין מזרע בשמיני שלו והוא יום ס"א ומתנה עליו כו' ואוכל בקדשים מיד היינו אוכל בקדשים אחר ששים יום דקמתי לעיל ומוכח שהדיא שיום הס"א בשמיני שלו ומוכח נמי דלמחרת זהו למחרת של ס"א והוא צמקום יום שמיני לתגלחתו כדפירשית: **וּסְמִיכָה** ונסכין. פי' צקוונטרס דבאשם ליכא סמיכה כדאמרינן צמנות פרק שמי מדות (דף ק"ז.) ולא עיין זה דתנן (י' כל קרבנות היחיד טעונין סמיכה חוץ מצבור ומעשר ופסח ו) ואילו אשם לא מפיק ובפרק כל הפסולין (ובחסים דף נ"ג.) פליגי אי סמיכת אשם מזרע דאורייתא או לא ומיהו לכ"ע סמיכה בעי וצפ"ב דנגעים (מ"ח) תנן צא לו [אללן] אשם סומך ז' ידיו עליו והא דקאמר הכא ואותו אשם טעון סמיכה היינו צאקופי ידא למי"ד סמיכת אשם מזרע לאו דאורייתא ומשום דסמיכתו חלוקה משאר אשמות קאמר הכי וכן נסכים נמי לא קמי משום ספקא דשלמים דהא תנן (מנחות דף ט"ז.) דכל חטות ואשם אין טעונין נסכים אלא משום דחלוקה משאר אשמות קא חשיב לכל הנהו מילי דחלוק מייניהו: **בַּתּוֹב** אחד אומר ישא ה' פניו אִלֶּיךָ. אולפי הפשט לא משמע שהקב"ה נושא את פניהם דלא כתיב ישא ה' פניך ומשמע שיפנה אליך (ו) להשלים לך שלום ובספרי נמי דריש שיסיר הקב"ה פנים של זעם מיהו הש"ס חשיב ליה כאליו כתיב פניך וטפי ה"ל להש"ס לאקשווי מהנה נשאתי פניך גס לדבר הוה דלוט (בראשית יט) ומן וישא ה' פני איוב (איוב מצ"ב):

כֹּאן קודם גזר דין וכו'. תימה דבפרק מי שמתו (ברכות דף כ:) קאמר אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים מפני מה אתה נושא פנים לישראל אמר להם לא אשא פנים לישראל אני אמרתי ואכלת ושבעת והם מדקדקים עד כצ"ה משמע שמחלק בין עובדי כוכבים לישראל ואמאי לא משני כי הכא או הכא כהתם ויש לומר דלעולם שניויא דהכא עיקר וקרא (ט) דלמר לא ישא פנים מיירי בין בישראל בין בעובדי כוכבים אפילו קודם גזר דין שזהו קו המשפט ולישראל לאחר גזר דין אבל הוא נכנס להם לישראל לפנים משורת הדין ונושא להם פנים קודם גזר דין כדמשמע הכא מקרא דישא ה' פניו ומלאכי השרת אמרו לפני הקדוש ברוך הוא למה נכנסת לישראל לפנים משורת הדין יותר מלעובדי כוכבים לישא להם פנים קודם גזר דין והשיב לא אשא להם פנים וכו': (ו) **כֹּאן** בעושה תשובה וכו'. בספרי משני אהך קושיא כאן קודם גזר דין כו' ומיהו דבר"ה פ"ק (דף ק"ב:) אמר גדולה תשובה שמקרעת גזר דינו של אדם שנאמר ושב ורפא לו מייחדי השב צניתיים מוחלין לו לא שב צניתיים פירוש קודם גזר דין אפילו הביא כל אילי נביאות אין מוחלין לו ומשני לא קשיא אה צניד הא צבור אלמא צניד אין תשובה מקרעת גזר דין של אדם ובשמעתין משמע דמועלת תשובה אפי' ביחיד דומיא דבני עלי ואפי' לאחר גזר דין דאילו קודם גזר דין פשיטא דהקב"ה מקבל תשובה ועוד דלהמייתא משמע לאחר גזר דין וי"ל דסוגיא דשמעתין כרבי יתחק דלמר (י) יפה נעקף (ט) בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין: **וְאִינּוּ** נציב מלֶחֱ **מַטְמָא**. משמע אבל אי לא הוה נציב מלח מטמא אפילו לרבי שמעון נמי איכא למימר דמטמא אפילו צאהל וכן נמי ליון מערמא דרבי צנאה בפרק חוקת הבצים (צ"ב דף ק"ג נח.) אחי נמי כר"ש דלחר מתן תורה דאיקרו ישראל אדם איכא לפלוגי אבל קודם מתן תורה אין חילוק והרצ רבי משה מפונטו"ח פירש דבניזיר פרק כהן גדול (דף נ"ד.) מרבי מלוא צקצר קצרי מתים שלפני הדבור אלמא קודם מתן תורה גטמא אפי"ג דלא איקרו אדם ואי אפשר לומר כך דהך סוגיא דכהן גדול לא אחיא אלא כרבי שמעון דמשמע להו מתיק ועוד אזו צקצר גבי גנע כתיב ואלה מורה שמתאין קצרי עובדי כוכבים צנגע ולא אימעוט לרבי שמעון אלא מאהלל והכי מסתק בפרק הבא על צימנו (בימות דף ק"ג.) ונראה לפרש דלפני הדבור היינו קודם שנאמר פרשת אהל ליינו קודם שהוקם המשכן כדאימא בגיטין פ' הגיזין (דף ט.) שמונה פרשיות נאמרו כיום הקמת המשכן וחשיב פרשת פרה ופרשת תמאין דס"ד כי ימות צאהל מכאן ולהבא כתיב ולהכי אינטריך או צקצר וקאי ריבויא אכי ימות ולא אאדם וכי האי גוונא איכא צפ' צתרא דהוריות (דף י.) כי יהיה פרט שלפני הדבור דגבי זיבה (ט):

מתים יַעֲתִיר **צְבָא** צריבים הוא. ואם תאמר אמאי לא צעי הך צעיה על בן השונמית דליירי ציה וי"ל שמא משום דכתיב קרא לעתיד לצא (יחזקאל לו) וחקמתי עליכם מים טהורים ומספקא ליה אי הך וזיקה הויא שלישי ושביעי לא אזל בן השונמית פשיטא ליה דלא צעי הזאה: (יחזקאל לו) וחקמתי עליכם מים טהורים ומספקא ליה אי הך וזיקה הויא שלישי ושביעי לא אזל בן השונמית פשיטא ליה דלא צעי הזאה: **וְאִינּוּ** נציב מלֶחֱ **מַטְמָא**. ואפי' לו' שמעון דאמר קברי עובדי כוכבים אין מטמאין ואיכא למי"ד בפ' הבא על יבמתו דאפי' במגע לא מטמא היינו דוקא בעובדי כוכבים שילאור מתן תורה אבל קודם לכן אין חילוק בין ישראלים לעובדי כוכבים: מתים לעתיד לבא צריכין הוזה. מה שלא שאלו אם מטמאין. משום דכבר השיב להם דאין הוי מטמא ומה שלא שאלו בכן השונמית אם צריך הואה י"ל דדוקא במתים לעתיד שאלו משום דכתיב בקרא ודוקתי עליכם מים טהורים:

מסורת הש"ם

(א) נפסחים יג: בינה יט:
בחסים עה: צבורות ט:
(ב) ז"ל אשך: (ג) ונרסית כ:
(ד) ז"ל אשך: (ה) ועישן: (ו) ז"ל יפה לי העיר: (ז) מנחות (א) ז"ל תוס' קדושין נה:
(ח) ז"ל ודלמא אשם הוא וכו' ואשם אין טעון סמיכה ט' ע"א: (י) להפסח. רש"א, (יא) ז"ל תוס' ר"ה ט: סוף ד"ה אשך וכו' תתנו יסוב על (יב) ז"ל דלמא (יג) נדיבור זה שייך לעיל קודם ד"ה תמוז: (יד) ר"ה טו. יח. (טו) ז"ל תוס' נזיר נד. ד"ה א' ותוס' יצמות סח. ד"ה ואלן ותוס' ע"ז ג. ד"ה כהנים ותוס' ספירין טו. ד"ה אלא ותוס' צ"ק לח. ד"ה אלא ותוס' צ"ב נח. ד"ה מתיין.

תורה אור השלם
1. כי לא אחפץ במות המת נאם אדני אלהים והשיבו דחיי:
2. אם יקטא איש לאיש ופלגו אלהים ואם לין יקטא איש מי יתפלל לו ולא ישמעו לקול אביהם: כי חפץ ה' להתייבם:
שמורא א ב כ

3. כי ה' אלהיכם הוא אלהי האזרחים ואדני האדנים האל הגדול הנבר והנורא אשר לא ישא פנים ואל יקח שחד:
דבריי י ה
4. ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום: במדבר ו כו
5. כי בחר ה' בציון אנה למושבו לו:
תהלים קלב יג

6. כי על אפי ועל חמתי הקיפה לי העיר הזאת למן היום אשר בנו אותה ועד היום הנה להסירה מעל פני: ירמיהו לב לא
7. כי ה' יתן חכמה מפיו ודעת ותבונה: משלי ב ו
8. לי הכסף ולי הזהב נאם ה' יקבאו: חגי ב ח

הגהות הגר"א
(א) נבם' שגלה דברי אגדה כמות אחד אמר כי לא ישא פנים וכו' ולא גמר מר דין כמות אחד אמר כי לא אחפרין וכו' משונה כמות אחד אמר כי בחר ככ"ו: (ב) תוס' ד"ה כאן נעשה וכו' יפה נעקף לאדם יין:

הגהות מוה"ב
רנשבורג

(א) תוס' ד"ה מנוח א' אמר יפה ה' פניו אליך. ל"ב ע"י מהשלמים מרששו פ' ויקהל דף מה ע"ד ובג' ט"ף אהבה כמדועתי נדה:

מוסף רש"י
שחיטתו בצפון. כשאל השונמית וטעון מתנת בהונות. מדין אשם מזרע, וסמיכה ונסכים כו'.
תמוז שלמים ונאכל לזכרי בהונה ליום וליילה. שמה אשם הוא (מנחות קה) ובכ"ז ובחסים טו.).

תוס' הרא"ש (המשך)
בספרי מתנין הך קושיא בהדיא דלעיל כאן קודם גזר דין כו' ותימה מדרמקי ההא כי לא אחפון במות המת אחר תשובה ש"מ דמועלת תשובה אפי' ליחיד דבניא דבני עלי. וקשה דבפ"ק דרי"ה מוקמינן הא דא"ר יוחנן גדולה תשובה שקורעת גזר דינו של אדם שנאמר ושב ורפא לו בצבור אבל לא ביחיד כו'. וי"ל דשמעתין דהכא כו' יתחק דאמרו התיב יפה צעקה לבאדם בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין ואפי' ביחיד מיירי: **ואין** נציב מלח מטמא. ואפי' לו' שמעון דאמר קברי עובדי כוכבים אין מטמאין ואיכא למי"ד בפ' הבא על יבמתו דאפי' במגע לא מטמא היינו דוקא בעובדי כוכבים שילאור מתן תורה אבל קודם לכן אין חילוק בין ישראלים לעובדי כוכבים: מתים לעתיד לבא צריכין הוזהא. מה שלא שאלו אם מטמאין. משום דכבר השיב להם דאין הוי מטמא ומה שלא שאלו בכן השונמית אם צריך הואה י"ל דדוקא במתים לעתיד שאלו משום דכתיב בקרא ודוקתי עליכם מים טהורים:

